

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Ničesar brez delavstva!

KRIČEČ PRIMER NEDOSLEDNIH
»SVOBODNIH« ORGANIZACIJ

V zadnjem času je med svobodnimi organizacijami zelo moderno na raznih medznih razpravah tik pred zaključkom izjavljati: »Ničesar ne moremo brez delavstva, moramo ga najprej zaslišati...«

Nobenega dvoma ni bilo, da je bila to samo fraza, s katero so hoteli delavstvu imponirati, kajti redkokdaj se na delavskem sestanku niso predlagali ali vsilili delegati svobodnih organizacij. Ta taktika je razumljiva. Njen namen je: čim pogostejše in v čim težjih okoliščinah dobiti delavstvo na sestanke, ker je ob takih prilikah delavstvo mnogo bolj dovzetno za fraze o »svobodi«, hujškarije itd.

Iskrenosti njihovih izjav, da »brez delavstva ničesar ne morejo« ni nihče verjel, ker so dejanja govorila drugače. To se je zlasti v jasni luči pokazalo v mezdni akciji v podjetju Titan v Kamniku.

»Svobodni« vedno povdarjajo potrebo enotnega nastopa delavstva. V tej mezdni akciji pa so ZZZ že v začetku odrinili ali vsaj hoteli odriniti. Vendar je ZZZ prišla na pogajanja in radi interesov delavstva solidarno nastopala z ostalima dvema organizacijama. (SMRJ in JSZ) ZZZ bi lahko naredila tako, kakor se je imela priliko učiti od »svobodnih«, da bi namreč licitirala, stavila še višje zahteve, kakor to delajo »svobodni«, in bi na mestu ZZZ tudi v sedanjem primeru ne ravnali drugače.

Prva poravnalna razprava 29. XII. 1939. se je zaključila s sklepom, da se sporazumno določi nova poravnalna razprava za ponedeljek 8. januarja 1940., o kateri ne bo izdano nobeno posebno obvestilo. Ta sporazum sta podpisali poleg ZZZ tudi obe »svobodni« organizaciji.

(Za SMRJ glavni zaupnik, ker centralnega zastopnika rdeči na razpravo sploh niso poslali.)

8. januarja 1940., ko bi se imela začeti druga razprava, in so bili na Okrajnem načelnstvu izbrani vsi zaupniki z zastopnikom ZZZ, je tovarna Titan telefonično sporočila, da je razprava »sporazumno« preložena na 22. t. m. In sicer na željo gospoda Rozmana od JSZ in g. Šovljanskega od SMRJ. Tako druge razprave ni bilo.

Gospodom iz Ljubljane se očitno ni zdelo potrebno o stvari obvestiti obratne zaupnike, kateri so tako zastopniki prišli na okrajno načelnstvo, niti ni bila o tem obveščena ZZZ, kakor tudi ne okrajno načelnstvo.

»Ničesar ne moremo brez delavstva!« Res lepe besede, a kaj ko jih ne spremlja dejanje.

Oni, ki med delavstvom očitno ne vživajo toliko zaupanja, da bi mogli za delavstvo karkoli skleniti se niso ustrašili na kljub svojim frazam, da brez delavstva ničesar ne morejo, brez delavstva, brez vednosti obratnih zaupnikov in druge organizacije, »sporazumno« (?) preložiti mezdno razpravo, čeprav morajo vsekakor vedeti, da vsako zavlačevanje, po njihovih lastnih besedah delavstvu prinese škodo.

Zopet enkrat so naši nasprotniki prišli s pravo barvo na dan. Ponovno so dokazali, kako malo jim je za delavstvo in njihove koristi, da so besede le fraze, ko zato da ustrežejo svoji lagodnosti brez delavstva za 14 dni prelagajo razpravo.

Čudno le, da delavstvo še vedno ne spregleda in da gre za tistimi, ki pod geslom »ničesar brez delavstva« po svoje brez delavstva v njegovo škodo delajo.

Strokovna šola Del. zbornice

V ponedeljek, dne 15. t. m. se je pričel reden pouk na novoustanovljeni Strokovni šoli Delavske zbornice v Ljubljani. Po opravljenih pismenih in ustnenih sprejemnih izpitih je šolsko vodstvo upoštevalo primerno krajevno in strokovno porazdelitev izmed okoli 100 prijavljenih kandidatov sprejelo v prvi tečaj novoustanovljene šole 27 rednih in 3 izredne učence. V nedeljo, 14. t. m. zvečer so bili ob interni zbornici šole v sejni dvorani Delavske zbornice učenci predstavljeni učiteljskemu zboru.

Strokovna šola delavske zbornice v Ljubljani je prva šola te vrste v Jugoslaviji. Njen namen je, da služi vzgoji mladih strokovnih delavskih voditeljev. Ves šolski ustroj je prirejen temu posebnemu namenu.

Strokovno šolo Delavske zbornice v Ljubljani upravlja posebno šolsko vodstvo, ki ga sestavljajo vodja šole in svet štirih članov uprave Delavske zbornice. Učno-vzgojna tvarina je razčlenjena v pet temeljnih skupin: vzgojne osnove; temeljni kulturno-socialne izobrazbe; socialno gospodarska izobrazba; delavska samopomoč; pomožni predmeti.

V skupini vzgojnih osnov sta dva predmeta: npravnstvena delavska vzgoja in narodna delavska vzgoja.

Skupino temeljev kulturno-socialne izobrazbe sestavljata predmeta: zgodovina socialnih gibanj in sodobna kulturno-socialna gibanja.

Socialno-gospodarski izobrazbi bodo služili naslednji predmeti: osnove javnega prava, temelji narodne strukture Jugoslavije, predvsem Slovenije; naša veljača socialna zakonodaja; namen in ustroj Delavske zbornice; obrisi zasebnega prava s posebnim ozirom na delovno pravo; veliki gospodarski problemi Slovenije; glavni socialni problemi Slovenije.

Spoznanje sredstev in načinov delavske samopomoči bodo posredovali ti-le predmeti: namen delavskih strokovnih organizacij; vodstvo in ustroj delavskih organizacij; akcijska tehnika delavskih strokovnih organizacij; delavsko združništvo.

Kot pomožni predmeti pa so bili v učni sestav Strokovne šole Delavske zbornice sprejeti naslednji predmeti: slovenščina, govornišstvo, dopisništvo; računstvo s knjigovodstvom, higiena in telovadba.

Sestav učne in vzgojne snovi novoustanovljene Strokovne šole Delavske zbornice je torej zelo organičen tako, da zajema v svoj okvir domala vse, kar mora mladi delavski strokovni voditelj poznati.

Delovni način je v Strokovni šoli pač tak kot ga strogo šolski in vzgojni značaj ustanove zahteva. Čeprav traja šola prvo

leto samo tri mesece, dva meseca teoretičnega in en mesec praktičnega pouka, hoče Strokovna šola Delavske zbornice tudi na svojem skromnem prvem začetku biti vendarle šola, ne pa samo neke vrste bolj ali manj površen tečaj. Šola je bila skrbno pripravljena. Tvarina in razporeditev predmetov vestno tehtna, predavatelji izbrani in naprošeni že pred meseci. Razpored ur je periodično-stalen. Dnevna pouka je štiri ure, od 8 do 12. Ob ponedeljkih, sredo in petkih pa še popoldne od 14 do 16. Fantje bodo torej resno zaposleni, ako bodo hoteli v redu opraviti obvezne šolske izpite in dobiti spričevalo.

Vsi redni učenci stanujejo v skupnem internatu, v katerem je urejen strog dnevni red, ki pa upošteva vse potrebne pogoje in psihološke vidike. Da bodo v času trajanja Strokovne šole učenci imeli priliko poleg redne učne stvarine spoznavati tudi širša obzorja splošne izobrazbe, za to bodo skrbela posebna večerna predavanja o najrazličnejših aktualnostih izven učnega okvira Strokovne šole, ki se bodo vršila dva večera v tednu. Vodstvo šole bo za redne učence organiziralo tudi skupne posete dramskih in opernih predstav ter kina in nekaj skupnih ekskurzij v glavna industrijska središča.

*

Taka bi bila kratka slika te važne nove slovenske ustanove, ki naj z leti vzgoji in izobrazi kader npravnstveno močnih, narodno zavedni kulturno-socialno izoblikovanih in strokovno izurjenih voditeljev slovenskega delavskega stanu. Prav posebne razmere, v katerih živimo, dokazujejo, kako zelo potrebuje delavski stan zvestih in močnih vodilnih ljudi iz svojih lastnih vrst. Razredno-sovražna miselnost marksističnih upravnikov slovenskih delavskih ustanov tega interesa seveda ni imela. Saj je socialno izobražen delavec največja zapreka prodiranju marksističnih zablod, katerih sadove je slovensko delavstvo prav posebno občutilo ob predletni stavki v Kranju in ob zadnji stavki v Trbovljah. Zato marksisti nikdar niso marali delavskih voditeljev iz delavskih vrst. Slovensko delavstvo pa ima enako kot ostali slovenski stanovi vso pravico, da dobi pravih voditeljev iz vrst svojega stanu.

Slovenska Delavska zbornica je zato z ustanovitvijo Strokovne šole storila veliko delo za slovenski delavski stan, pa tudi za ves narod. Sadovi tega vztrajnega dela za socialno obnovo in utrditev ne bodo izostali.

Podpore sezonskim delavcem

Vodstvo naše organizacije je zadnje čase napravilo pri vseh odločujočih činiteljih mnogo korakov, da se krivični pravilnik o prejemanju brezposelnih podpor spremeni čim prej tako, da bodo deležni podpore vsi delavci brez razlike stroke. Našim članom in funkcionarjem so rdeči demagogi vedno očitali sezone podpore, češ vi »zelenci« ste krivi, da se ne izdajajo podpore sezonskim delavcem. Ker marksizem ni bil v borbi s pravimi zastopniki delavstva nikdar odkrit, se mi nismo čudili tem podlim klevetam. Naši rdečkarji dobro vedo, za datum, ko je naša ZZZ prevzela samoupravo Javne borze dela. Tudi to dobro vedo, da je bivša marksistična uprava pustila žalostno zapuščino novim gospodarjem. Najbolj očrtno veden je bil pravilnik, o prejemanju brezposelnih podpor v zimskem času, za sezonsko delavstvo, ki je bil od bivše uprave sprejet. V ilustracijo razmer povemo vsemu sezonskemu delavstvu, da je bil za časa, ko je bila ta uredba sprejeta, delegat Središnje uprave Javnih borz dela, predsednik Strokovne komisije (rdeči marksist g. Jakomir Lovro). Nam do danes ni znano, da bi bil omenjeni gospod s svojimi pomagači napravil najmanjšega koraka, da bi preprečil sprejem take za celotno sezonsko delavstvo pogubonosne uredbe. Naša organizacija in Samouprava se je od početka trudila, da se spremeni uredba in toliko, da bi podpore prejemalo vse delavstvo

brez razlike. Te dni se je vodstvu naše organizacije ob vsestranskem razumevanju vodstva Samouprave posrečilo delno popraviti od marksistov izdano uredbo v toliko, da imajo vsi sezonski delavci pravico dobiti dne 1. februarja dva obroka podpore, ostalo pa kakor predvideva uredba.

Dolžni smo na tem mestu iskreno zahvaliti članu ravnateljstva JBD tov. Luzarju, ki se je za spremembo uredbe najbolj energično zavzel. Obljubil nam je, da bo deloval z vsemi silami za spremembo § 74 tako, da bo prišlo sezonsko delavstvo do celotnih pravic. Ne bi zapisali tega, ker ZZZ se z uspehi ne hvali. Zapisali smo to le zato, da bo delavstvo vedelo, kdo mu je odvzel kos kruha in kdo ga mu je povrnil. Obenem pa da zapremo usta rdečim demagogom, da ne bodo v sedanjih gradbenih sezonah mogli spet zatrjevati našemu delavstvu, »mi in samo mi, smo za delavske pravice«.

Vsemu slovenskemu gradbenemu delavstvu priporočamo, da v bodoče budno pazi na izjave in intrige proti nam, ki bi jih eventualno razširjali plačani funkcionarji rdečega Saveza. Tem agentom, naj za vedno delavstvo energično pokaže vrata, ko bodo prišli in priganjali v rdeči Savez.

»Slovenski gradbeni delavec ustvarja si boljše bodočnost, samo s pomočjo pravih zastopnikov delavstva, ki pripadajo ZZZ.«

„Le čevlje sodi naj kopitar“

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Vam ta vestnik pošiljamo, smo se združili med seboj v politično tovarištvo, ki naj postavi temelj novemu slovenskemu političnemu gibanju. Začenjamo graditi iznova in od spodaj. Sprožiti hočemo val političnega hotelja, ki naj prenovi slovenskega človeka, obenem pa doseže konkretno vse slovenske politične cilje. — Zato nočemo ustvariti kake nove verske ali svetovno nazorske politične stranke in Slovence še bolj deliti. Zato nočemo ideoloških bojev in ustvarjanja razlik. — Obenem s tem naziranjem pa bomo vedno branili svojo lastno in neodvisno politično organizacijo.

V teh kratkih vrsticah se blesti vsa velikopoteznost novih političnih voditeljev, ki prihajajo iz vrst »samo strokovne« JSZ. Prav tako se bere o ti stavki kakor iz boljševiskega raja pre-

sajene cvetke na lepo slovensko zemljo. Vsak komunist bi lahko tako zapisal. Vsak še tako nesposoben čvekač bi ob teh osnovah lahko modroval o naših notranjih in zunanje političnih prilikah, če bi mislil, da so vsi drugi okrog njega sami tepci. O čemer namreč »Slovenska politika« nadalje piše in kakor pač piše, je pravo izpričevalo nesposobnih ljudi, ki so zašli na čisto nepoznano polje, pa se na njem vedejo kakor kak dr. Vseznal v velesemjskem varietetu. Če nam bo prostor dopuščal, bomo nekaj teh izredno zanimivih pogledov, kako si naš mali Moric predstavlja veliki svet in njegovo ureditev, prinesli v naslednjih številkah našemu članstvu v zabavo in za kratek čas. Obenem pa na ta zadeva služi v pouk, kako prav ima narodni pregovor, da »Le čevlje sodi naj kopitar!«

Borza dela in delavstvo

Dne 21. decembra 1939 je min. za soc. politiko in narodno zdravje izdal naredbo o reorganizaciji Borz dela. Po tej naredbi bi se morale ustanoviti tri Glavne uprave za posredovanje dela in sicer: v Ljubljani, Zagrebu in Beogradu. Predsedniki glavnih uprav bi bili višji državni ali banovinski uradniki. Določitev teh predsednikov spada v kompetenco banov.

Od januarja 1940 naprej nakazujejo Okrožni uradi za zavarovanje delavcev svoje prispevke neposredno Javnim borzam dela na svojem branju. Odbije se le 5% za SUZOR (središnji urad za osiguranje radnika) dalje 7% za nakazilo Glavni upravi in 3% za nakazilo Osrednji upravi za posredovanje dela.

Osrednjo upravo tvorijo predsedniki glavnih uprav in predsednik osrednje uprave.

Po tej uredbi bodo Borze dela v Ljubljani, Celju, Murski Soboti in v Mariboru podrejene glavni upravi v Ljubljani. Glavna uprava v Ljubljani bo tako razpolagala z vsemi sredstvi naše Borze dela. Smatramo, da je decentralizacija Borz dela nujna posledica sporazuma med Srbi in Hrvati in da bo decentralizacija socialnih ustanov še tudi v drugih panogah nujno morala priti.

S stališča slovenskega delavstva pa postaja sedaj posebno važno to, da se preuredi notranja služba teh Borz tako, da bodo resnično v službi delavstva samega. Moremo namreč upravičeno trditi, da je uradni aparat v Borzah dela doslej šel mimo življenja delavstva samega in mimo njegovih upravičenih zahtev. Denarne vire, ki jih je doslej Borza dela izrabljala brez pravega smisla za povezanost z delavskim stanom, je treba usmeriti brez-pogojno nazaj med delavstvo. Inicijative za to brezdvomno ne bo manjka-

lo in bo bodoča Glavna uprava slovenske Borze dela storila prekoristno delo, če bo to iniciativo po svojih najboljših močeh upoštevala in jo osvojila zase.

Kar nam na tej Uredbi najmanj ugaja, je to, da so predsedniki glavnih uprav samo imenovani uradniki in da tako tudi usrednjo upravo tvorijo samo ti. Smatramo, da je nujno potrebno, da se Uredba v toliko spremeni, da bodo mogli na ta mesta priti zastopniki, ki jih bo določilo delavstvo samo. Brezdvomno je v vsej Uredbi o Borzah dela to najslabša točka in je do nje prišlo samo zato, ker je bila ta uredba izdana brez predhodnega posveta z Delavskimi zbornicami. Delavske zbornice bi po zakonu morale biti popreje o tej uredbi vprašane za svoje stališče. To se ni zgodilo in zato je Jugoras začel na terenu odločno akcijo v obrambo pravic delavstva.

Dražba kožuhovine v Ljubljani

Kakor vsako leto, bo tudi 22. januarja 1940., to je prvi ponedeljek po Sv. Neži, v prostorih Ljubljanskega velesejma dražba kožuhovine vseh vrst divjadi. Naša država je uspela v svojih prizadevanjih, da se vzdrži posega v boj in da ohrani svojo nevtralnost. Blagodejen vpliv naše nevtralnosti se opaža tudi na gospodarskem polju. Po naših pridelkih ne povprašujejo samo vojujoče se države, ampak tudi druge nevtralne, ker si ne morejo več zasigurati dovozov iz prekomorskih držav. To velja tudi za kožuhovino, ki so jo prekomorske države v ogromnih količinah dobavljale Nemčiji, Italiji, Angliji, Franciji, Švici, Belgiji, Holandiji, Danski in Norveški. To daje upanje, da bo letos možno plemeniti lovski pridelek primerno vnovčiti. Treba je izkoristiti ugodni položaj, dokler ne bo organizirani dovozi iz prekomorskih dežel, kar ti potem nam bodo zopet uspešno konkurirale prekomorske države.

Naša borba - naša rast

Kamnik

V nedeljo, dne 14. t. m. je imela naša podružnica v Kamniškem domu svoj prvi redni občni zbor, na katerem je naš agilni odbor poslal svoje poročilo o delovanju naše organizacije v letu 1939.

Čeprav naša podružnica številčno ni tako močna, ker smo jo ustanovili sredi nam nasprotno miselnosti, je vendar postala čvrsta in agilna postojanka ZZZD ter se je dalo to jasno razvideti iz poročil odbornikov in je tudi zastopnik centrale tovariš Breznik to v svojem govoru podčrtal. Nadalje je izvajal, da je za delavstvo v teh težkih časih potrebno, da se čimbolj strne okoli svoje organizacije in s tem prepreči poslabšanje svojega gmotnega položaja vsled rastoče draginje. Dejal je, da pravi srbski pregovor: »Rat je nekome rat, a drugome brat«, to se pravi, da eni v vojni trpijo, drugi se pa z vojno obogatijo. Čeprav naša država ni v vojnem stanju, vendar vojna v Evropi vpliva tudi na razmere pri nas in obstoja nevarnost, da bi vojna postala brat špekulantom in navijalcem cen, delavstvu pa res vojna, ki mu poslabša njegov itak že slab položaj. Zato nam je potrebna močna strokovna organizacija, ki bo napela vse sile, da se bremena vojne oz. bremena, katere povzroča vojna v Evropi na gospodarskem polju, ne prevalijo na ramena delavskega stanu.

Za tem je bil izvoljen nov odbor, v katerega so bili izvoljeni vsi dosedanjí odborniki naše podružnice s tov. Dolencem na čelu, le mesto tov. Osenarja, ki gre k vojakom, je bil izvoljen za tajnika podružnice tov. Medjedi Filip. Da je članstvo dalo svoje zaupanje staremu odboru in ga ponovno izvolilo, dokazuje, da je bil odbor res na mestu in boju za naše delavske pravice.

Sestavili smo tudi kandidatno listo za volitve obratnih zaupnikov in pozivamo vse člane, da v slučaju, da se bodo te volitve v prihodnjih dneh res vršile, krepko primejo za delo ter razvijejo živahno agitacijo v podjetju »Titan«, da naša lista ZZZD čim bolj častno zmaga.

V soboto, dne 20. t. m. priredi naša podružnica pri »Barici« v Kamniškem domu ob 7. uri zvečer zabavni večer, na katerega vabimo vse naše člane in prijatelje. Za godbo je poskrbljeno.

Hoče

Vabimo vse naše tovariše na naš drugi občni zbor, ki bo v soboto, dne 3. februarja zvečer v Slomškovem domu v Hočah. Vabimo tudi tiste, ki pravijo, da ZZZD nič ne dela, ker bodo imeli na tem obnem zboru priliko slišati, kaj dela in kakšen pomen ima naša ZZZD.

Napraviti bi se dalo sicer še marsikaj, če bi korakali vsi po eni črti, a žali Bog je mnogo delavcev nezavednih in zahtevajo, da bi drugi zanje delali. ato opozarjamo vse naše pristaše, da bo ZZZD v bodočem letu intervenirala le za člane ZZZD, ki imajo vredno poravnano članarino. Upoštevajte to in se udeležite vsi našega občnega zbora! Posebno velja to tudi za vse obratne zaupnike hoškega okoliša, ki so bili izvoljeni v letu 1939.

Velenje

Pretežni del brezposelnih rudarskih sinov čaka v Saleški dolini na zaposlitev. Vsak dan krožijo okoli direktijske pisarne državnega rudnika. Mnogi se vračajo obupani proti domu, ker niso bili sprejeti v delo, to pa zato, ker je premalo stalnih naročil.

Bivši narodni poslanec g. Ivan Theuer-schuh se je potrudil, da je dobil 1000 ton naročila za državno železnico mesečno, a to ne zadostuje, ker se producira dnevno le 60 vagonov. Za delo pa prosi okoli 150 večinoma rudarskih sinov, reduciranci, sinovi rudarskih upokojencev itd. Če bi se hotelo vseh teh 150 prosilcev zaposliti, bi bilo potrebno najmanj 14.000 ton rednega stalnega mesečnega naročila. G. Theuer-schuh se trudi še naprej, da bi dobil še vsaj ponovno 1000 ton naročil za državno železnico in da bi se na ta način moglo sprejeti na delo več delavcev. Tudi Delavska zbornica se jako zavzema za to, da se naročila povečajo in tudi centrala ZZZD je zavzela potrebne korake. Kakšen bo uspeh, se seveda za naprej ne da povedati, bomo pa naše članstvo o tem pravočasno obvestili. V boju je pač treba vztrajati in se ne sme obupavati.

Trbovlje

V nedeljo, dne 21. t. m. se vrši ob 4. uri popoldne v mali dvorani Društvenega doma I. redni občni zbor naše podružnice.

Iz poročil boste slišali, da se naša skupina močno razvija kljub vsem oviram, ki

se nam stavljajo na pot. Na občni zbor pride tudi zastopnik centrale ZZZD.

Tovariši! Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora sigurno udeleži.

Zg. Šiška

Naša podružnica sklicuje za nedeljo, dne 21. t. m. ob 9. uri popoldne v gostilni Zajc v Zg. Šiški I. redni občni zbor.

Prosimo vse naše tovariše, da se občnega zbora sigurno udeleže.

Laško

Občni zbor naše podružnice, kjer bo naš odbor podal obračun o svojem delovanju, se b ovršil v nedeljo, dne 21. t. m. ob 9. uri popoldne v običajnih prostorih. Pri-dite vsi!

Litija

Občni zbor naše podružnice se bo vršil v nedeljo, dne 21. t. m. ob 3. uri popoldne v Ljudskem domu in pozivamo zato vse člane in prijatelje, da se tega občnega zbora udeležijo v čim večjem številu.

Ptuj

V nedeljo, dne 28. t. m. se bo vršil ob 9. uri popoldne občni zbor naše podružnice v gostilni Strohmajer.

Dnevni red občnega zbora je sledeč:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Poročilo predsednika.
3. Poročilo tajnika.
4. Poročilo blagajnika.
5. Govor zastopnika centrale.
6. Volitve novega odbora.
7. Bodoče delo.
8. Slučajnosti.

Topolšica

Naša podružnica bo imela svoj 1. redni občni zbor v nedeljo, dne 28. t. m. ob 10. uri popoldne v Gasilskem domu, nakar že v naprej opozarjamo vse naše člane in prijatelje.

Groblje

Opozarjamo vse člane, da se občni zbor naše podružnice vrši 28. t. m. ob 1/2 10. uri popoldne v Društvenem domu v Grobljah. Ta dan naj tudi vsi člani plačajo zaostalo članarino. Kdor tega ne bo storil in je v zaostanku več kot 3 mesece, se briše iz članskega imenika.

Logatec

Naša obmejna podružnica se vedno bolj širi in razvija in le redki so, ki stojijo ob strani. Dne 13. t. m. smo imeli I. redni občni zbor, ki je dokazal, da je naše članstvo zavedeno in vdano ZZZD.

Centralo je zastopal tov. Kralj Francé iz Ljubljane, ki je v ognjevitim govoru objasn timer navzočim današnji težki položaj celotnega delavstva, ki je edino radi svoje nezavednosti v tako žalostnem stanju životarjenja. Naj bo sedanje leto čas popolne osamosvojitve vsega slovenskega delavstva od dosedanjih laži-delavskih organizacij in pristopa naj v ZZZD, ki je v kratkih letih svojega obstoja s stvarnim delom dokazala, da se bori za dobrobit slovenskega delavstva ter bo prišlo to delavstvo edino potom ZZZD do svojih pravic. Delavci so se tov. Kralju za njegova stvarna izvajanja gromko zahvalili, želeč, da bi v sedanjem letu podružnica imela mnogo takih poučnih sestankov.

Pri volitvah je bil izvoljen za predsednika tov. Križaj Ivan, za tajnika tov. Jerina Anton in drugi agilni tovariši za člane odbora, ki jamčijo, da bo podružnica res uspešno delovala.

Sv. Lourenc na Pohorju

Na praznik Sv. Treh Kraljev so na skladišču lesa g. Pernata, lesnega trgovca in posestnika, ves dan premetavali deske. Prišli so namreč prekupčevalci, za katere se ne ve, kakšne veroizpovedi so, ker ne priznavajo praznikov in nečelja. Zato bi bilo pričakovati to od posestnikov in gospodarjev, čigar last so žage in les.

Mislimo, da bi bilo bolj prav, če bi odgovorili nek zaveden član tukajšnje Kmečke zadruge, ko so hoteli prejemati les na praznik: »Mi na praznike in nede-lje ne delamo in tudi ne dobimo delavcev na ta dan.« Zato so morali odjemalci delo enostavno preložiti, ali so svoj les kljub temu še pospravili.

Če bomo popuščali v malem, bomo sčasoma imeli delavnike kar zaporedoma, delodajalci bodo spravljali dobičke, delavci pa postali vedno bolj sužnji, ki ne bodo smeli opraviti niti svojih verskih dolžnosti.

Mislinja

Občni zbor naše podružnice bo na Sveč-nico, t. j. 2. februarja 1940 ob 9. uri do-poldne v gostilni Iršič. Na občni zbor pri-de tudi zastopnik centrale in opozarjamo zato nanj že v naprej vse naše člane, da se ga polnoštevilno udeležijo.

Vuhred

V nedeljo 14. t. m. smo imeli pri Zger-mu jako lepo obiskan sestanek. Naše vr-ste se množe vedno bolj in bolj, kar nas potrjuje, da smo ZZZD prava delavska or-ganizacija. Sestanek je vodil in otvoril predsednik podružnice tov. Hiti Anton. Uvodoma je izpregovoril več pomembnih besed zlasti na naslov naših nasprotni-kov, ki si prizadevajo prikazati našo ZZZD vse drugo kot pa pravo slovensko in kr-ščansko delavsko strokovno organizacijo. Kjer ne morejo šariti s »farji in klerikal-ci« tam pa pripovedujejo o »plačancih in zaveznikih kapitalistov«. Toda mi smo močnejši od njih, zlasti ker delavstvo so-di bolj po dejanjih kakor pa po govoriče-nju. Zlasti rdeči so naše delavstvo toliko zmrcvarili, da je danes na slabšem, kot bi bilo, če bi rdečih sploh ne bilo.

Za predsednikom je govoril tov. Roz-man P. strokovni tajnik iz Maribora. Pri-kazal je navzočim nesmisel čakanja, da bo že boljše samo prišlo, ali morda po kak-šnih »führerjih« ali po revolucionarnih potih. V praktičnih primerih je prikazo-val, koliko več urejenosti in pravice, za delovnega človeka, v današnji človeški družbi bi bilo, ako bi božji red in božje za-povedi veljale v našem gospodarstvu. Ko bo ljudstvo poznalo pravi in večnoveljav-ni pomen krščanstva ter njegovo moč na človeško družbo. Kako zasmehljivo bi se obrnilo proč od raznih fašizmov, socializ-mov in komunizma. Najbolj je ožigosat tiste delavce, ki kot neorganizirani garači, nevedni in zapeljani sužnji sodobnosti po-magajo smešiti in blatiti svojo lastno sta-novsko stavbo — delavsko strokovno or-ganizacijo. Tuja hiša, tuji nazori so jim več, kakor pa njihov lastni obstoj, nji-hovo lastno delo in čast svojega delavske-ga poklica. Kakor Kanj, ki je ubil lastne-ga brata Abela, so vsi taki delavci, ki ve-do, da je v njihovem kraju ustanovljena stanovska delavska organizacija, pa se rajši hodijo lizati in hliniti raznim delo-dajalcem, kakor bi tu pristopili kot čla-ni. Rajši se prodajajo za borne drobtin-ice, lažijo po trebuhih, kakor bi nastopili z dvignjeno glavo, samozavestno in odloč-no, kot tvorci naroda, državljani s polno pravico proti krivici in kot enakovredni po svoji delovni sili v sestavi gospodar-stva. Delo je vir vsega blagostanja! Kapi-tal in naravne dobrine so le kot pomožni organi za ustvaritev vsakega blagostanja. In ravno delavec, je nosilec tiste največje sile na svetu — dela. Slovenski delavci! Kdaj boste vsi to prav in povsod razumeli in upoštevali? Govornik je žel za svoja izvajanja popolno odobravanje. Soglasno so rekli vsi navzoči: »Tako je!« Storili bomo, da ne ostanemo samo pri besedi, marveč tudi v dejanjih. Organizirali bo-mo v ZZZD vse, kar je delavca v tej oko-lici. Živela naša borba in z njo močna naša organizacija!

S posredovanjem zastopnika ZZZD tova-riša Rozmana iz Maribora je bil dne 14. t. m. dosežen sporazum med delodajalcem g. Mravljak Petrom in našim tov. Gratej Simonom, po katerem je ta dobil izplača-nih 1000 din (en tisoč) iz naslova njego-vega še neizplačanega zaslužka kot žagač in pravico po § 219 obrtnega zakona. Ime-novani je neštokratkrat hodil zahtevat svoj račun, pa nikdar ni uspel. Samo organi-zaciji ZZZD se ima zahvaliti, da je dosegel dvakratni uspeh s tem, da je dobil takoj ta denar izplačan. Prvič se tožbe pri so-dišču predolgo vlečejo ter sitnosti in stroški za pota preveč zahtevajo, drugič pa se rado zgodi, da delavcev denar, če ga pri sodišču tudi iztoži, prerad pobaše advokat v svoj žep, namesto delavec. Je že tako, da tudi advokat ne živi od ubož-nih listov. In tako se potem delavec mora boriti in tožariti za advokatov zaslužek, ne pa za svojega.

Kočevje

Taka zima, kakor je bila pretekli teden, je pa že preveč! Saj bi kače pocrkale, če bi bile kje na prostem ali pa v takih prostorih, kot je n. pr. tovarna »Slavoteks«!

Vse intervencije obratnih zaupnikov, da bi podjetje žrtvovalo par metrov suhih drv na dan za to, da bi se ogrevali tovar-niški objekti, so bile brezuspešne.

Okrajni načelnik, ki ima s tem podjet-jem večkrat posla, je zagrozil, da bo dal zapreti tovarno, podjetje pa da bo moralo plačati 14-dnevno mzdo. To je sicer za-leglo, vendar pa se je podjetje še hotelo maščevati nad »glavnim krivcem«, stare-

DOMAČE NOVICE

KNEZ NAMESTNIK PAVLE
V ZAGREBU

Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle se je preteklo soboto v spremstvu kneginje Ol-ge, predsednika vlade in drugih visokih dostojanstvenikov odpeljal v Zagreb, kjer je bil navdušeno sprejet.

Na kolodvoru je kneza namestnika po-zdravil dr. Maček v imenu hrvaškega na-roda ter hrvaški ban dr. Subašič, pred cerkvijo Sv. Marka pa je sprejel kneza namestnika Pavla in kneginjo Olgo za-grebški nadškof dr. Stepinac. Za njego-vim pozdravnim govorom se je vršil v cerkvi Sv. Marka svečani »Te Deum«, po-tem pa sta Nj. Vis. odšli z banom v banski dvorec, za tem, ko je pred njima defili-ralo 16.000 članov kmečke zaščite. Knez namestnik Pavle je pri tej priliki podpisal v banske dvorce uredbo o volilnem redu in ustanovitvi Hrvatskega sabora.

NOV VOLILNI RED

Pretekli teden je vlada sprejela nov vo-lilni red, ki bo zdaj še podpisan in objav-ljen. Po novem volilnem redu bo država razdeljena na 57 volilnih okrožij, katerih bo na Slovenskem šest. Ljubljana bo vo-lila zase dva poslanca, Maribor pa enega. Vseh poslancev po okrajih bo izvoljenih na Slovenskem 24, vendar bo najbrž še nekaj slovenskih poslancev izvoljenih na državni listi. Politiki namreč napovedu-jejo nove volitve za konec meseca sveča-na ali sušca, vendar bo vlada poprej izda-la še nov zakon glede strank in zborovanj. Šele potem bi bile razpisane volitve.

šinom obratnih zaupnikov, ki je stalno moledoval v pisarni, na ta način, da ga je prestavilo od dela, kjer je zaposlen že se-dem let, k enemu izmed najslabših, kar pa seveda kot obratni zaupnik ni hotel sprejeti.

Šele ko je prišel v soboto zastopnik De-lavske zbornice, se je spor likvidiral, in sicer tako, kakor smo želeli mi.

Pri tej priliki se moramo zahvaliti De-lavski zbornici, tako za delegata, kakor za podeljeno podporo za naše najrevnejše delavce, ki se je nakazala prav sedaj, ko so te podpore res najbolj potrebni.

Prihodnjč pa, ako ne bo kaj izrednega, pa bomo povedali nekaj, kar bo prav go-tovo cenj. tovariše interesiralo, in sicer, kako goste so spremembe kuharic in po-strežnic našega podjetja in ona, ki ne zna biti »moderna«, izgubi službo in po pod-jetje ne mara gledati tudi ne v tovarni.

Vevče

Vsled vedno bolj rastoče draginje je tudi vevško delavstvo stopilo v mezno gibanje, kjer je bil med zastopniki delav-skih organizacij in zastopniki podjetja pretekli mesec podpisan sledeči dodatek h kolektivni pogodbi od 3. marca 1937:

»Temeljem dogovora med predstavniki »Združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode d. d.« ter zastopniki delavstva omenjenega podjetja, se nadaljuje uvo-doma omenjena kolektivna pogodba s sle-dečimi določili:

1. Uvažujoč porasle cene življenjskih potrebščin, pripade za čas, dokler ta po-rast cen traja, vsakemu delavcu, odnosno delavki na vsak delovni dan izjemna dra-ginjnska doklada v znesku 4 din. Za va-jence znaša ta doklada 2 din pod drugače istimi pogoji. Draginjnska doklada pripa-da omenjenemu delavstvu že od 1. decem-bra 1939.

2. S 1. januarjem 1940 stopa v veljavo v delni spremembi čl. 2 dodatka 1) kolektivne pogodbe delna prekatgorizacija delavstva v višje skupine s to omejitvijo, da finančna obremenitev na podjetje ne sme prekoračiti za delavstvo zaposlenih na obratih ob Ljubljani 8828 din mesečno, a na obratih ob Sori 1900 din mesečno. Prekatgorizacijo izvrši v tem okviru pod-jetje po zaslišanju delavskih zaupnikov.

2. Če bi se cene življenjskim potrebšči-nam v bodoče za 10% ali več zvišale ali znižale, pogodbeni stranka, ki hoče uve-ljaviti zvišanje ali znižanje, sopogodbeni-ka z navedbo dokazil o upravičenosti stav-ljene zahteve obvesti, na kar se zastopniki obeh strank sestanejo radi novega dopol-nilnega dogovora.

To pogodbo so 20. XII. 1939 podpisali za J. S. Z. v Vevčah, Rešek Edvard, za S. D. S. Z. J. v Vevčah Perčič Josip, za ZZZD v Vevčah Govše Avgust, v Medvodah pa za J. S. Z. Sušnik Andrej, N. S. Z. Oven Alojzij in za S. D. S. Z. J. Lustrek Lazar.

Člane ZZZD opozarjamo že sedaj, da se bo vršil občni zbor naše skupine dne 4. fe-bruarja 1940 ob 3. uri popoldne v Pro-svetnem domu v Sostrem.

Sladki urh

Redni občni zbor se vrši v nedeljo 21. januarja ob pol 2. uri v čakalnici tovarne v Sladke mvrhu. Dnevni red: poročilo od-bora in nadzorstva, volitev, predlogi in sklepi, poročilo zastopnika zveze in slu-čajnosti. Vsi člani podružnice ZZZD Sladki vrh ste dolžni udeležiti se našega občnega zbora!

Manifestacija delavstva ZZD v Murski Soboti

V četrtek 11. t. m. ob 6. uri zvečer se je v Delavskem domu ob stoglavni množici delavk in delavcev vršil redni občni zbor naše podružnice ZZD v Murski Soboti. Krščansko narodna zavednost delavstva se vedno bolj utrjuje. Pojmi strokovne organizacije se bistrijo, zlasti ko postaja delavstvo vedno bolj in bolj samemu sebi priča, kaj vse in koliko se je že storilo ter doseglo samo po svoji skupnosti (organizaciji). Posebno zadnji slučaj pri Cvetiču je močno razgibal naše ljudi.

Pred začetkom zborovanja so delavke kar iz spontanega razpoloženja zapele nekaj narodnih pesmi. Agilna predsednica tov. Ida Rotda-čeva je najprej pozdravila zastopnika centrale ZZD, zastopnike puconskih opekarjev, ki so prišli kot gostje na ta občni zbor ter druge navzoče. Pri poročilih odbora je podala krasno poročilo izvrstna tajnica tov. Celec-eva, pregled dela podružnice v minulem poslovnem letu, polnem zaprek, pa zato tudi uspehov. Nato je sledilo poročilo blaginjske tovarišice Vogrinčič-eva in poročilo predsednice. Za nadzorstvo je poročala tovarišica Marič-eva.

Pri volitvah so bile izvoljene skoraj vse dosedanje odbornice po svojih voditeljskih funkcijah, kakor so to bile dosedaj. V debati se je oglasil tudi opekarski delavec tov. Talaber iz Puconcev, ki je občni zbor pozdravil ter izrekel željo, da bi se prekmursko delavstvo do zadnjega oklenilo svoje stanovske organizacije ZZD, da bi s tem postalo tudi močno in povsod pomembno.

Zastopnik centrale ZZD tov. Rozman Peter iz Maribora je v svojem obširnem močnem govoru navzočim predložil, kako se smatra danes delavca in njegovo organizacijo. Delavcu se delajo ovire, da ne pride do človekavrednega življenja in s tem do pravičnega zaslužka. Organizaciji pa se nasprotuje, da bi ne postala mogočen glasni delavskih teženj in tožnik tistih, ki zbirajo svoje čezmerne profite na račun delavskih žuljev. Govoril je o nalogah in delu Zveze združenih delavcev kot krščanske delavske organizacije. Samo po krščanskem evangeliju »Ljubi svojega Boga nad vse, svojega bližnjega pa kakor samega sebe« je mogoče preurediti človeško družbo na boljše. Vsi drugi nauki in preroki, ki se nam od vseh strani ponujajo, so zmotni in vodijo v še večjo pogubo. Dokler ne bo delodajalec videl v svojem delavcu kot človeka bližnjega, svojega brata in sestro po Bogu, tako dolgo ni mogoča nobena rešitev socialnega položaja in krivice, ki se dogajajo. Končno pa naše delavstvo nikakor ne stremi po kakšni diktaturi proletariata, niti po kakšni rasni razliki. **Kruh, pravica in mir**, to mu je poglavitno, tega si v polnem želi. Slednjič je poudaril, da se delavstvo mora zavedati tudi samega sebe kot enakopraven stan človeške družbe, zato se mora zlasti v strokovni organizaciji samo voditi. Prijatelji so le dobrodošli kot svetovalci in podobno. Strokovno organizacijo pa mora vedno voditi le delavec sam. Tako se bo čutil, da je odločilen in tudi odgovoren činitelj. Varnost nad delavsko organizacijo je škodljivo, zato ga je odklanjati. Delavski stan se mora voditi sam, po svojih močeh in talentih, ki jih vsekakor obilno ima, le

dvigniti in poživiti mu jih je treba. Za svoja izvajanja je žel govornik obilno odobravanja.

Govoril je potem še tov. Casar Jože in drugi. V predlogih se je pretresalo predvsem o položaju delavstva v tovarni Cvetič in sklenilo podvzeti vse potrebne ukrepe, da se ustvari zboljšanje. Sklenilo se je pozvati na odgovornost tiste predelavke v tej tovarni, ki stalno rujejo proti naši organizaciji ter šikanirajo naše članice pri delu. Za njihove žaljive izjave na naslov ZZD se bodo morale zagovarjati pred sodiščem.

Naša podružnica ZZD v Murski Soboti šteje 121 članov. V tem poslovnem letu je imela 60 odposlanih in 50 sprejetih dopisov. Odbor je imel 8 rednih sej. Pripravil je 7 sestankov in zborovanj. Izvr-

šilo se je dvoje mezdnih gibanj s popolnim uspehom. Izvršenih je bilo 5 važnih posredovanj, ki so tudi uspele. V kulturnem oziru je omeniti novo nastajajočo delavsko knjižnico, v kateri imajo že danes zbranih nad 110 lepih slovenskih knjig. Vse to še je le polovica poti in borbe, ki nas čaka in ki jo moramo prehoditi. Ker pa je v nas mladostna, pokretaška, stanovska zavest, je s tem v nas tudi moč. Nepremagljiva moč! Taka, da se ne bojimo še tako težkih murskosobskih kapitalistov, še manj pa njihovih plačank. Duh je bil vedno močnejši nad materijo profita! Opiramo se na božjo, svojo in naravno pravico! Tovarišice in tovariši, korajžno »aprej do naše zmage! Vsi in povsod v Zveze združenih delavcev!

Viničarji nočejo podpisati pogodb...?

Sklepanje pismenih pogodb z viničarji se vrši še naprej, sicer pa še ne povsod. Veliko število vinogradnikov še okleva, razmišlja, pa najbrž ne, kako bi svojim viničarjem vsaj malo službene pogoje zboljšali, bolj gotovo, — kako bi se dalo obiti zakonite določbe viničarske uredbe, tako, da bi se ne srečali še kdaj s paragrafi. Viničarji so namreč postali že tako nehvaležni, da se drznejo poklicati še take gospode tudi pred sodišče, ako z lepa ne dobe, kar njim pripada po zakonu. Premišljujejo torej, kako bi zadostili zakonu in viničarjem: dali cel dinar, na drugi strani pa kos kruha, vreden dva dinarja, odvzeli. Da bi torej profitirali. Ni tako lahka reč dandanes z viničarji narediti »dobro« pogodbo. Postali so že presneto trdi, znajo že tudi računati, ni več lahko jih ukaniti. Da, silno veliko viničarjev se je že zavedlo, nastopajoče eksistenčne razmere pa so jih naredile še razborite. Upajo si že, še pred tako strogimi gospodarji, kakor tudi pred »milostljivimi«, postaviti se odločno in neustrašeno.

Pritiskal je vinogradnik-trgovec na viničarja, da naj kar podpiše predloženo pogodbo, s katero naj pristane samo na polovično, po uredbi določeno, zvišano mezo. Pa viničar ni poznal milosti. »Če hočete vi meni prodajati življenjske potreščine po prejšnjih starih cenah, pa podpišem. Trgovec je obmolnil; čez čas je dejal, da tega ne more. No, viničar pa bi moral...

Pa so se znašli med našimi delodajalci nekateri celo naiivni, da ne zapišem — zlobni. Viničarjem brez vsakih predhodnih pogajanj predložijo že spisane osnutke pismenih pogodb s poveljem: »Tukaj podpiši!« Ker se pa viničar ni s posebnim veseljem pripravljaj za podpis, se ga je opomnilo, da če ne bo koj podpisal, da bo naznanjen oblastim in to v smislu viničarske uredbe § 42, točka b). Ta s in točko je vinogradnik videl, dočim tistih, ki določajo viničarjeve pravice, pa je menda slučajno spregledal.

Še več! Ljutomerska velevinogradnica gospa Varda se je celo potrudila v Ljubljano h gospodu načelniku socialnega oddelka tožiti svoje viničarje, češ da nočejo podpisati (njim od gospe zamišljene in predložene) pogodbe. Pa je ta gospod re-

kel, da naj jih naznani pristojnemu srezkemu načelniku. Toliko je gospa izpovedala, če je dobila pa še kaj več pravnih naukov, v primeru, da je navedla resnične vzroke za podpis neposlušnih svojih viničarjev, to pa je previdno zamolčala. Gospa je najbrž »pozabila« gospodu načelniku na banski upravi izpovedati, da je hotela s pogodbami svojim viničarjem odvzeti drva, tropine, pijačo, deputatno zemljo, oziroma njim vse to zaračunati. Gospod načelnik najbrž tudi ni od gospe izvedel, da ona zahteva akordno delo za pleten in vez, pri katerem bi viničar zaslužil in to še pri sedanjem podaljšanju delovnega časa, za celodnevno delo le 5 do 6 dinarjev, torej 4 do 5 dinarjev manj kakor to predpisuje viničarska uredba. Ko bo imenovana pokazala vsaj nekaj več socialnega čuta do svojih viničarjev, pa bo imela pogodbe — seveda zboljšane v korist viničarjem — takoj podpisane in

Svet v frontah

FINSKA — RUSIJA

Na finskem bojišču so Finci dokončno potolkli napadalce in jih skoraj povsod potisnili nazaj do meje. Izredno hude izgube so imeli Sovjeti pri Suomisalmi in pri Salli na vzhodnem bojišču, kjer so Finci po spretni taktiki in z obćudovanja vredno hrabrostjo zdrobili že tretjo sovjetsko divizijo (sovjetska divizija 18.000 mož) v petih tednih, tako da so samo na tem prostoru Sovjetom prizadeli velike izgube na moštvo in na vojnem materialu. Protisunek Fincev je bil tako hud, da so na več krajih prestopili na sovjetsko ozemlje, kjer se boji nadaljujejo.

ZAPADNA FRONTA

Na zahodnem bojišču je bila suhozemska fronta popolnoma mirna. V zraku je vladala večja živahnost in so se odlikovala tako nemška letala z napadi na angleške trgovske ladje, kakor tudi angleška letala z napadi na nemške utrjene otoke Helgoland in Sylt. Oba tabora sta imela manjše izgube.

TURČIJA

Uradni podatki o potresu v Turčiji so strašni. Do sedaj so našli 30.000 poru-

Viničarji

Obveščamo člane našega Posmrtninskega sklada, da smo imeli v zadnjih dneh dva smrtna slučaja, in sicer:

V skupini Limbuš je umrl naš, že dolgoletni, zvesti član, tovariš Domadenik Stefan v starosti 79 let. Svojem smu izplačali 1000 din posmrtninske podpore.

Iz skupine Ljutomer pa je umrl najstarejši član tovariš Stuhec Leopold v starosti 91 let. Tudi ta je bil — kakor tovariš Domadenik — pošten viničar. V 60 letih viničarske službe je služil le štirim gospodarjem, zadnjemu celih 32 let, za kar mu je ta zadnji v znak hvalečnosti, kar je danes izredna redkost, nudil zadnja leta, ko ni bil več zmožen delati, popolno preskrbo. Tudi za tega smo izplačali celo posmrtninsko podporo.

Radi izplačila teh dveh posmrtnic smo primorani zopet zbirati in bomo prihodnji teden razpisali zbirko za 107 in 108 slučaj. — Člane prosimo, da kdor le more v sedanjem času brezposelnosti, naj čimprej plača prispevke. Blagajnik.

trenja bo konec. Ako že noče dati vsaj nekaj več kakor to predpisuje uredba, kakor so to dali in bodo dali drugi dobri vinogradniki, pa naj jim brez prepričanja vsaj toliko, kolikor predpisuje viničarska uredba. Radovoljno nudeno boljše plačilo ima tudi za viničarje boljši učinek, vzbuja jim veselje do dela. Delo z veseljem opravljeno pa je tudi vsaj pol toliko vredno, kakor pa nekako prisilno. To naj bi pomislil tudi vsak drugi vinogradnik in delodajalec.

Do povišanja plač, ne da se nam potem odtrgujejo ali zaračunavajo naturalni prejemki, smo viničarji že dolgo popolnoma upravičeni in zadnji čas, ob nastopajoči draginji, celo nujno potrebni. Pogodb pa, s katerimi nam hočejo nekateri gospodje vinogradniki že itak bomo eksistenco še poslabšati, ne bomo podpisovali, pa naj nas toži kdorkoli in pri komurkoli.

JAPONSKA

Na Japonskem je nastopila vladna kriza, ki ima tri vzroke. Sedanja japonska vlada je zakrivila veliko napetost z Zedinjenimi državami v Severni Ameriki, nadalje na Kitajskem ne pride naprej, in končno, odnošaji s Sovjetijo niso razčiščeni. Nova vlada bo verjetno zavzela bolj jasno stališče tudi do evropske vojne.

ITALIJA — MADŽARSKA

Pretekli teden se je vršil sestanek italijanske zunanje ministra z madžarskim zunanjim ministrom v Benetkah. Sestanek je povzročil veliko razgibanost po vseh evropskih državah. Najbrže tudi zaradi tega, ker še vedno ni jasno, o čem sta se državnik razgovarjala in kaj sta sklenila. Na splošno so dejali, da sta se menila os ovjetski nevarnosti in da je Italija Madžarom obljubila vojaško pomoč, pač pa je od njih želela dobiti obljubo, da se bodo z Romunijo mirno poravnali, češ, spričo sovjetske nevarnosti morajo na Balkanu izginiti vsi medsebojni prepiri.

Rov se je zasul

Roman.

(Nadaljevanje.)

»Bomo tudi videli, kaj bo, rekel inženjer,« se je vmešal stari Kolar.

Tišler, ves besneč od jeze, ga je nahrulil:

»Molči, odposlanec! Namesto, da bi nas podpiral, uganjaš hinavščino!«

»Da, res je,« je dodalo mnogo drugih, a manj glasno. Med tem pa se jim je dvigalo bližalo.

Vsi so se stlačili vanj, brez vsake naglice. In med tem, ko so s cokli gubali pločevino pod seboj, so še ponavljali:

»Da, treba ga je že enkrat odsloviti; saj nas res ovira.«

»Ni to prav,« je rekel Kolar mirno. »Nekoliko pritegnemo k delu, pa je vse v redu. Zakaj bi ga odganjali? Lahko se še popravi.«

Od daleč pa je hitel Poljanec, da bi še pravočasno prišel. Spremljal ga je njegov prijatelj Jože Kolar. Bil je tenek, prevelik za svoje telo, ker so se živci zdeli napeti, prevelik za svoja predolga prsa; v jutranjem soncu je bil kakor slabotna rastlina, ki je ustvarjena za drugačen zrak, kot je ta v rovu. Trzoma je pokakšjeval. Obupno je mahal, tekel, bil je že od hitre hoje ves zasopel, suhi hrbet je bil usločen, čutara in torba sta ga tolkli po rebrih in okljke so dvigale črni prah. Zaslišal je zadnji udarec gonga; zakričal je še, a že so se začeli odvijati jekleni zvitki. Videl je še dnevno svetlobo, ki se je odbijala na zunanji stenah dvigala, nato je še ta izginila v jaskovem pažniku... Zamudil je vhod! Predstavil si je kovinasto celico, kjer bi morali biti skoraj vsi skupaj, kjer vsak molči, kjer si še prižigajo zadnjo cigareto...

Jože ga je spremljal kakor vsako jutro prav do jaska. Uganil je, da so si Poljanca zlobno privoščili. Sreč se mu je stisnilo zaradi tega, a pokazal ni ničesar.

»Ne vznemirjaj se Pero, je rekel, ko je dosegel svojega prijatelja. Uredil bom to s svojim očetom. Videl boš skupino, ko se popoldne vrne. Nekoliko hitreje bi še morala stopiti.«

Oba mlada človeka sta šla med mnogimi delavci. Poljanec je globoko dihal, da bi se popravil, znoj mu je močil sence in svojo dolgo roko je pritiskal na prsa.

»Navsezadnje bo treba, da se javim bolnega,« je rekel žalostno. »Če bi le bolniške dnevnice zadoščale za življenje in za zdravniške stroške!«

Poljanec ni vedel tega, kar se je dogajalo. Vedel je, da je delovodja radi Tišlerjevega podpihovanja že čestokrat predlagal dokončno odstavitev »mrtve uteži« iz 8. skupine.

»Pojdi, je rekel Jože, prenehalo je deževati; pred poldne ne grem v delavnico. In ti se med tem malo odahneš, to ti bo dobro delo. Daj mi svojo čutaro in torbo pa pojdiva. Namesto, da bi ležal in v rovu poganjaje kram ali kleče opaževal več kot sešto metrov pod zemljo, srkaj to novo sonce in kadi cigareto.«

»Tišler mi je rekel, da naj bi se mešana komisija bavila z menoj.«

»Mešana komisije so zelo koristne stvari, toda bojim se, da bo tu mnogo možgan, a malo srca. Nekoliko dobre volje za to v tvoji skupini in bi lahko vsemu zadostili. Oče mi je rekel, da delaš gotove dni prav tako, kot kak drug in da vse dni skupina opravi svoje delo.«

»In ko to ne bo več šlo, kaj bom drugače naredil,« je odgovoril Poljanec, ki mu je vedno v Jožetovi navzočnosti porasel pogum; ta Jože, ki ima tako dobro srce, on je, ki je preskrbel ubogemu bolniku vsakdanji kruh in ki mu daje še duševni kruh, prijateljstvo.

»Vedno sem ti rekel moj ubogi Peter, da se da kruh še drugje služiti. Veš da ti v rudniku nevar-

nost vedno tiči za vratom; to so »žile smrti«, kakor je strelski jarek poln bajonetov, kjer te pokopljejo živega in pokonci stoječega. Ali kdaj kdo pomisli, da so pod našimi nogami strašna pokopaljšča, da so ti rovi črni grobovi in te zgradbe kakor veliki križi!«

Jože Kolar ni bil iz Črne dežele. Kadar je prišel s svojim prijateljem proti premogovniku, ki jih je vseeno ljubil, se je često spomnil zelene domače pokrajine, ki jo je njegova družina, ko je odšla z uničene domačije, morala zapustiti nekega novemberskega jutra, ko so gozdovi že izgubili vse svoje listje in ko je bilo vse imetje raztreseno in prodano, spominjal se je velikih žitnih brzd in širokih duhtečih travnikov.

Obćudoval je od svojega rodu moč v svojem hotenju, nek strah, da bi odkril vse svoje notranje življenje, neko previdnost v besedah, radi tega ga niso hitro spoznali. Vse to se je tako lepo skladalo s postavo sina polj, z njegovim izrazom, nekoliko vzvišenim, kakor mlada bukev v gozdu, z njegovim poštenim in kakor kamen trdnim značajem.

Ko mu je bilo 15 let, je čestokrat od daleč opazoval tovarniške plavže, ki so bili čisto blizu njegove vasi. Obdajala jih je rdeča luč, plamteli so v noči kakor ogromen parnik. To ga je očarovalo. Že takrat je imel medel vtis, da te vrste ladja vodi mlada življenja na dno brezden. Ko je tudi on rekel, da bi si tja šli služiti denar, mu niso odgovorili.

Saj jih je že dovolj, ki tam propadajo!

Ko je prišel v Črno deželo, je živel kot ljudje, ki trdo delajo in čisto pijejo, ki puščajo svoje življenje v rovu zato, da pride premoženje; bilo je to v letu udora v rudniku. Zrušitev premoga v premogovniku je nesreča, ki je vedno možna v tej pokrajini, ki je polna življenja, kakor je izbruh vedna nevarnost v pokrajinah okoli vulkanov, kakor brodom na morju, kakor plaz v gorah in kakor se more z zračnih višin vedno zrušiti velik srebrni ptič.

(Nadaljevanje prihodnjič.)